

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum maxime causet furorem in corde.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

stante, cui quidem tristitie remedium adhibetur per vindictam: & ideo ad praesentiam vindictae delectatio sequitur, & tanto maior, quanto maior fuit tristitia. Si igitur vindicta fuerit praesens realiter, sit perfecta delectatio, quae totaliter excludit tristitiam, & per hoc quietat motum irae: sed antequam vindicta sit praesens realiter, sit irascenti praesens dupliciter. Vno modo per spem, quia nullus irascitur nisi sperans vindictam, ut supra dictum est. Alio modo, secundum continuationem cogitationem: vnicuique enim concupiscenti est delectabile in morari in cogitatione eorum quae concupiscit: propter quod et imaginationes somniorum sunt delectabiles. & ideo cum iratus multum in animo suo cogitet de vindicta, ex hoc delectatur, tamen delectatio non est perfecta, quae tollat tristitiam, & per consequens iram.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod non de eodem iratus tristatur, & gaudet, sed tristatur de illa iniuria: delectatur autem de vindicta cogitata & sperata. unde tristitia se habet ad iram sicut principium, sed delectatio sicut effectus, vel terminus.

AD SECUNDUM ergo dicendum, quod obiectio illa procedit de delectatione, quae causatur ex reali praesentia vindictae, quae totaliter tollit iram.

AD TERTIUM dicendum, quod delectationes praecedentes impediunt ne sequatur tristitia, & per consequens impediunt iram: sed delectatio de vindicta consequitur ipsam.

ARTICVLVS II.

Utrum ira maxime causet feruorem in corde.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod feruor non sit maxime effectus irae. Feruor enim sicut supra dictum est, pertinet ad amorem: sed amor, sicut supra dictum est, principium est & causa omnium passionum. cum ergo causa sit prior effectu, videtur quod ira non faciat maxime feruorem.

¶ 2 Praeterea illa, quae de se excitant feruorem, per temporis assiduitatem magis augentur, sicut amor diuturnitate conualescit, sed ira per tractum temporis debilitatur. dicitur enim Phil. in 3. Rhet. quod tempus quietat iram. ergo ira non proprie causat feruorem.

¶ 3 Praeterea feruor additus feruori augmentat feruorem, sed maior ira superueniens facit iram mitescere, ut Phil. dicit in 2. Rhet. ergo ira non causat feruorem.

SED CONTRA est, quod dicitur. Da. dicit, quod ira est feruor eius, quod circa cor est sanguinis, ex euaporatione fellis hies.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, corporalis transmutatio, quae est in passionibus animae, proportionatur motui appetitus. Manifestum est autem, quod quilibet appetitus etiam naturalis, fortius tendit in id, quod est sibi contrarium si fuerit praesens: unde videmus, quod aqua calefacta magis congelatur, quasi frigidus uehementius in calidum agente. Motus autem appetitus irae causatur ex aliqua iniuria illata, sicut ex quodam contrario iniacente: & ideo appetitus potius sine tendit ad repellendum iniuriam per appetitum vindictae, & ex hoc sequitur magna uehementia, & impetuositas in motu irae. Et quia motus irae non est per modum retractionis, cui proportionatur frigus: sed magis per modum insecutionis, cui proportionatur calor, consequenter fit motus irae causatiuus cuiusdam feruoris sanguinis & spirituum circa cor, quod est instrumentum passionum animae. & ex in de est, quod propter magnam perturbationem cordis, quae est in ira, maxime apparent in iratis indicia quaedam in exterioribus membris. unde Greg. dicit in 5. Moral. Ira sua stimulus accensum cor palpat, corpus tremat, lingua se praepedit, facies ignescit, exaspe-

Arantur oculi, & nequaquam recognoscuntur noti, ore quod clamore format, sed sensus quid loquatur, ignorat.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod amor ipse non ita sentitur, nisi cum cum prodit indigentia, ut Aug. dicit in 10. de Trin. Et ideo quando homo patitur detrimentum amatae excellentiae propter iniuriam illatam, magis sentitur amor: & ideo feruētius cor mutatur ad remouendum impedimentum rei amatae, ut sic feruor ipse amoris per iram crescat, & magis sentiat. Et tamen feruor qui consequitur calorem, alia ratione pertinet ad amorem, & ad iram. Nam feruor amoris est cum quadam dulcedine & lenitate. est enim in bonum amatum: & ideo assimilatur calori aeris & sanguinis, propter quod sanguinei sunt magis amatiui: & dicitur quod cogit amare iecur, in quo fit quaedam generatio sanguinis. Feruor autem irae est cum amaritudine ad consumendum, quia tendit ad punitionem contrarii, unde assimilatur calori ignis & cholerae. & propter hoc Dam. dicit, quod procedit ex euaporatione fellis, & fellea nominatur.

AD SECUNDUM dicendum, quod omne illud, cuius causa per tempus diminuitur, necesse est quod tempore debilitetur. Manifestum est autem quod memoria tempore diminuitur: quae enim antiqua sunt, a memoria de facili excidunt. Ira autem causatur ex memoria iniuriae illatae: & ideo causa irae per tempus diminuitur paulatim, quousque totaliter tollatur. Maior est uero iniuria, quam primo sentitur. & paulatim diminuitur eius aestimatio secundum quod magis receditur a praesenti sensu iniuriae. Et similiter etiam est de amore, si amoris causa remaneat in sola memoria. unde Phil. dicit in 8. Eth. quod si diuturna fiat amici absentia, uel amicitiae obliuionem facere, sed in praesentia amici semper per tempus multiplicatur causa amicitiae, & ideo amicitia crescit. Et similiter esset de ira, si continue multiplicaretur causa ipsius, tamen hoc ipsum, quod ira cito consumitur, attestatur uehementi furori ipsius. Sicut enim ignis magnus cito extinguitur consumpta materia, ita etiam ira propter suam uehementiam cito deficit.

AD TERTIUM dicendum, quod omnis uirtus diuisa in plures partes, diminuitur: & ideo quando aliquis iratus alicui, irascitur postmodum alteri: ex hoc ipso diminuitur ira ad primum, & praecipue si ad secundum fuerit maior ira. nam iniuria quae excitauit iram ad primum, uidebitur comparatione secundae iniuriae, quae aestimatur maior, esse parua, uel nulla.

ARTICVLVS III.

Utrum ira maxime impediatur rationis usum.

AD TERTIUM sic proceditur. Utrum, quod ira non impediatur rationem. Illud enim, quod est cum ratione, non uel esse rationis impedimentum, sed ira est cum ratione, ut dicitur in 7. Eth. ergo ira non impedit rationem.

¶ 2 Praeterea quanto magis impeditur ratio, tanto diminuitur manifestatio: sed Philosophus dicit in 7. Eth. quod iracundus non est insidiosus, sed manifestus. ergo ira non uidetur impedire usum rationis, sicut concupiscentia quae est insidiosa, ut ibidem dicitur.

¶ 3 Praeterea iudicium rationis euidentius fit ex adiunctione, contrarii. quia contraria iuxta se posita magis elucescunt, sed ex hoc et crescit ira. dicitur enim Phil. in 2. Rhet. quod magis homines irascuntur, si contraria praesentia sunt. sicut honorati si dehonorentur, & sic de aliis. ergo ex eodem ira crescit, & iudicium rationis adiuuatur. non ergo ira impedit iudicium rationis.

SED CONTRA est, quod Grego. dicit in 5. Moral. quod ira intelligentiae lucem subtrahit, cum mentem

Circa fi. lib. tom. 3.

Li. 2. Ortho. fidis. c. 16.

Ca. 5. no. pro cul a prim.

Infra arti. 4. cor. & 2. 2. q. 41. ar. 2. ad 3. & q. 157. art. 4. co. & mal. q. 12. art. 1. Li. 7. Eth. c. 6. circa pnc. Li. 7. eth. c. 6. circa med. Loco nunc dicitur.

Li. 2. Rhet. c. 2. post med. tom. 6.

Li. 5. moral. cap. 31. circa prin.

Ver. q. 26. ar. 1. c. 5. fi.

q. 28. art. 4.

q. 3. post med. diu. tom. 6.

Ca. 3. a me. tom. 6.

Dama. li. 2. fidis. Orth. c. 26. in prin.

q. 44. art. 1.

Ca. 31. circa med.